

Rakennusteollisuuden tiekartta vähähiilisyteen

Väliraportti 28.1.2020

Rakennusteollisuuden tiekartta vähähiilisyteen

Johdanto

Suomi tavoittelee hiilineutraaliutta vuonna 2035 ja hiilinegatiivisuutta nopeasti sen jälkeen. Hallitusohjelman pohjalta keskeiset teollisuusliitot laativat toimialakohtaiset tiekartat vähähiilisyteen, jotka sovitetaan yhteen uusien ilmastotoimien kanssa. Rakennusteollisuus RT vastaa vähähiilisen rakennusteollisuuden tiekartasta yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa ja käynnisti marraskuussa 2019 *Vähähiilinen rakennusteollisuus 2035* -selvityksen. Konsulttina työssä toimii Gaia Consulting Oy.

Useimmat tiekarttatöistä kohdistuvat teollisuuden prosesseihin ja niissä keskeisesti raaka-aineiden ja energian käyttöön. Myös Rakennusteollisuus RT:n selvityksessä päätarkastelualueina ovat raaka-aineiden hankinta, valmistusprosessit ja rakennustuotanto (vertikaalitarkastelu). Niiden rinnalla tarkastella myös rakentamisen pitkää elinkaarta kokonaisuutena (horisontaalinen tarkastelu). Tähän sisältyy päätarkastelualueiden lisäksi maankäytön, kaavoituksen ja suunnitteluratkaisujen, kiinteistöjen ja infrarakenteiden käytön, ylläpidon sekä purkamisen ja siinä syntyvien materiaalivirtojen hyödyntämisen vaikutukset.

Tiekarttatyössä huomioidaan myös sektorikytkäytyminen, josta kiinteistö- ja rakentamissektorin kannalta esimerkkejä ovat energiantuotanto sekä liikenne ja logistiikka.

Selvityksessä arvioidaan lisäksi se, kuinka vuonna 2021–2022 voimaan astuvaksi suunniteltu maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus sekä siihen liittyvä rakentamisen elinkaarinäkökulma ja vähähiilisyden arviointi voisivat kytkeytyä tähän laajempaan tulevaisuuden tiekarttatyöhön. Tässä tarkastellaan erityisesti mahdollisesti syntyviä päällekkäisyyksiä jo olemassa olevan lainsäädännön suhteen (EU-päästökauppa, rakennusten energiatehokkuus yms.).

Työn tavoitteena on tunnistaa suurimmat päästövähennysten osa-alueet, vähähiilisyden mahdollistavat toimenpiteet sekä asettaa aikataullisia välitavoitteita rakennusteollisuuden eri toimijoille.

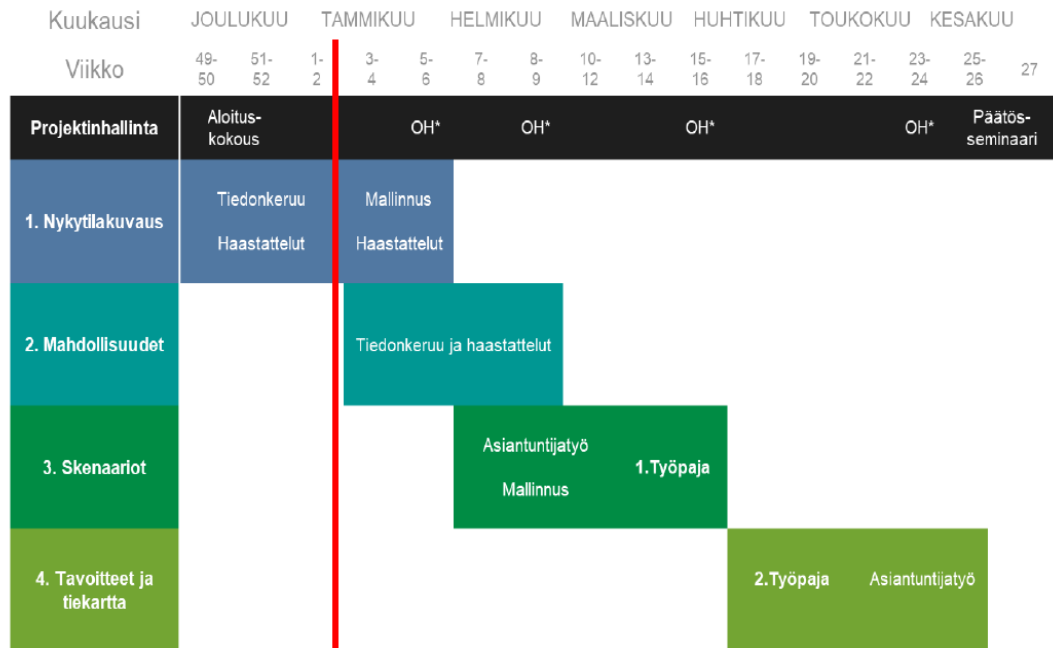
Rakennusteollisuus RT:n tiekarttatyön askeleita:

- TEM:n laaja kick-off –tilaisuus ”Vähähiilinen teollisuus 2035 – Muutospolut menestykseen” 23.9.2019
- RT:n tiekarttatyön tarjouspyyntö konsulleille 7.10.2019
- positiivinen rahoituspäätös marraskuussa 2019
- RT:n tiekarttatyön konsultin valinta 4.11.2019 → Gaia Consulting Oy
- TEM:n tiekarttatyön viestinnän suunnittelukokous 8.11.2019
 - RT:n viestintäsuunnitelman laatiminen
- RT:n tiekarttatyön ohjausryhmän ensimmäinen kokous 25.11.2019
 - työn sisällön tarkentaminen ja aikataulut
- päätösseminaari: tulokset ja jatkotoimista päättäminen kesäkuussa 2020
- tiedottaminen myös SuomiAreenassa heinäkuussa 2020

Työn kuvaus ja tilanne

Työkokonaisuus koostuu seuraavista vaiheista:

- nykytilakuvaus
- mahdollisuuksien tarkastelu
- vähähiilisyden skenaariot
- päästötavoitteet ja tiekartta
- rakennusteollisuus rakennetussa ympäristössä

Kuva 1. Aikataulutettu työkokonaisuus; tilanne 13.1.2020.

1. Nykytilakuvaus (käynnissä)

Tavoite:

Luodaan rakennetun ympäristön hiilielinkaaren kuvaus sekä kuvaus rakennusteollisuuden (rt) nykytilanteesta sekä määritetään jalan- ja kädenjälki.

Sisältö:

- Luodaan kuvaus rakennetun ympäristön hiilielinkaaresta ja määritetään rakennusteollisuuden rooli kokonaisuudessa
- Määritetään rakennusteollisuuden nykytila
- Määritetään rakennusteollisuuden jalanjälki
- Määritetään mahdollisuuksien mukaan rakennusteollisuuden kädenjälki

2. Mahdollisuuksien tarkastelu (toteutuu 1-2/2020)

Tavoite:

Tarkastellaan tarkemmin rakennusteollisuuden ja rakennetun ympäristön hiilineutraalisuuden mahdollisuuksia ja riskejä (ns. sekä horisontaalisesti että vertikaalisesti)

Sisältö:

- Rakennusteollisuuden tuotannon ja teknologioiden mahdollisuudet
- Ostetun ja tuotetun vähäpäästöisen energian mahdollisuudet
- Lainsäädäntö ja ohjeistukset
- Khk-talteenotto ja sidonta

3. Vähähiilisyden skenaariot (toteutuu 3-4/2020)

Tavoite:

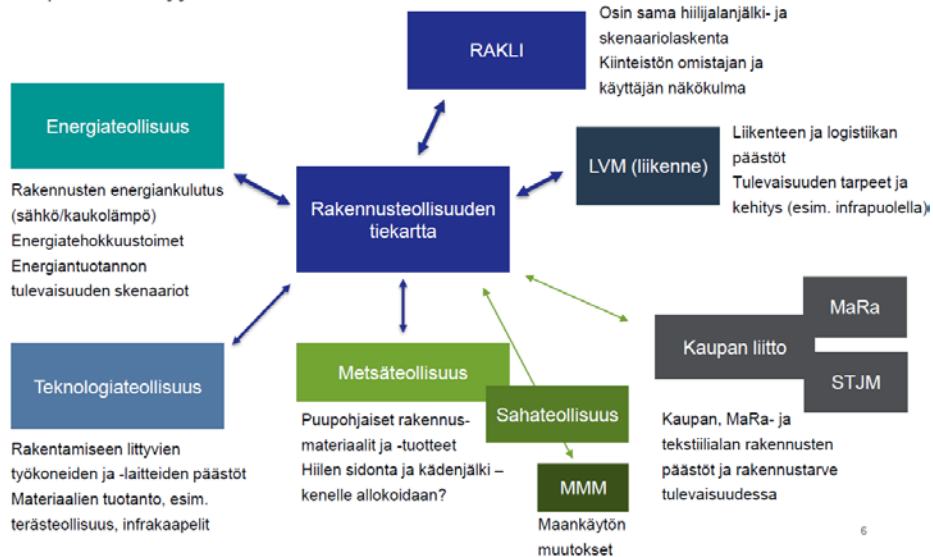
Luodaan ja lasketaan rakennusteollisuuden nykytilan baseline-skenaario sekä Innovatiiviset ratkaisut skenaario

Sisältö:

- Rakennetaan skenaariot edellisen vaiheen selvityksen perusteella huomioiden mahdollisuudet sekä horisontaalisesti arvoketjussa että vertikaalisesti rakennusteollisuudessa.
- Huomioidaan myös selvityksessä esiin tulleet riippuvuudet ja riskit
- Mallinnetaan skenaariot

Linkit muiden toimialojen tiekarttoihin

Vältetään päällekkäisyyttä laskennassa

Kuva 2. Rakennusteollisuus RT:n tiekartan ”sektorikytkäytyminen”.

4. Päästötavoitteet ja tiekartta (toteutuu 4-5/2020)

Tavoite:

Skenaarioiden pohjalta luodaan rt:lle päästötavoitteet ja vähähiilisyden tiekartta vuosiksi 2030, -35, -40 ja -50

Sisältö:

- Luodaan rakennusteollisuuden skenaarioiden pohjalta päästötavoitteet
- Rakennetaan tiekartta tavoitteiden saavuttamiseksi
- Selvitetään tavoitteiden investointitarpeet, työllistämisaikutukset, liiketoimintamahdollisuudet ja lainsäädännön muutostarpeet
- Määritetään tavoitteiden riskit ja epävarmuudet

5. Rakennusteollisuus rakennetussa ympäristössä (toteutuu 6/2020)

Tavoite:

Laajennetaan rakennusteollisuuden tavoitteet ja tiekartta karkealla tasolla koko rakennetun ympäristön kokonaisuuteen

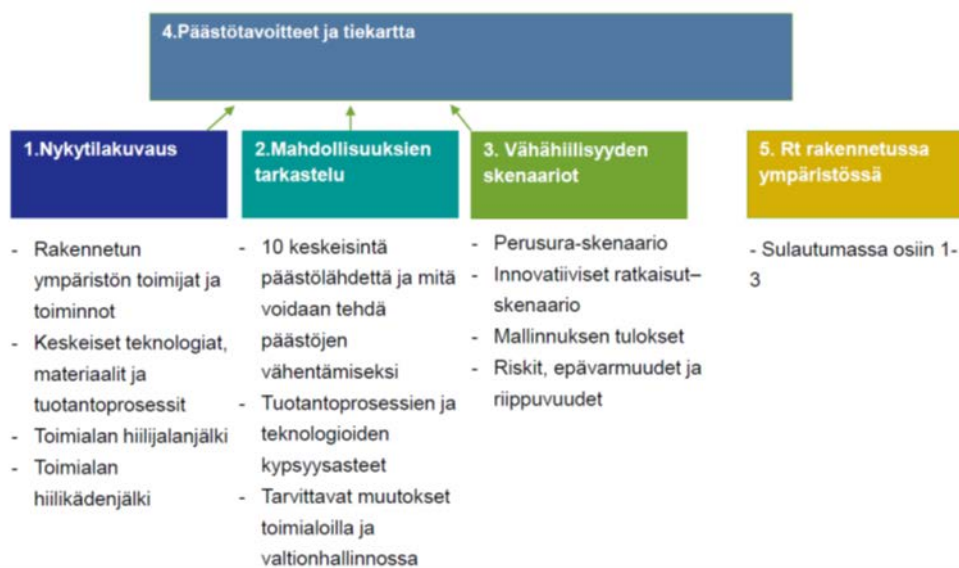
Sisältö:

- Laajennetaan rakennusteollisuuden skenaariokuvauksia ja päästötavoitteita kattamaan karkealla, kvalitatiivisella tasolla koko rakennetun ympäristön hiilielinkaaren (vaiheen 1 työtetyn rakennetun ympäristön hiilielinkaarikuvauksen pohjalta)

Selvitysten hyväksyttäminen ja tulokset

Asiantuntijatyöpajojen tavoitteet:

- Työpaja 1 (23.3.2020): Hiilijalanjäljen ja päästövähennyskeinojen validointi: tuodaan osien 1 ja 2 tulokset keskusteluun
- Työpaja 2 (20.4.2020): Miten skenaariot toteutetaan eli miten teollisuus ja hallinto aikovat päästövähennykset toteuttaa? Alun haastattelujen pohjalta luodaan alustava käsitys asiasta ja alustavat skenaariot, jotka tuodaan keskusteluun. Lopullisen tiedon ja sitoutumisen täytyy tulla kentältä.

Kuva 3. Tavoitellut tulokset ja raportointi.

Yritysesimerkit

Ensimmäisenä yritysesimerkkinä esiteltiin TEM:n kutsuseminaarissa ”Kohti vähähiiliteknologioita - Toimialojen tiekarttojen tilannekatsaus” 28.1.2020 Finnsementti Oy:n päästövähennystoimia. Esitykseen voi tutustua nettisivuilla www.tem.fi/tiekartat.

Yhteystiedot ja linkit

Juha Luhanka, johtaja, uudistuva teollisuus, puh. 050 414 0084
 Pekka Vuorinen, ympäristö- ja energiajohtaja, puh. 050 469 2021
 Merja Vuoripuro, viestintäjohtaja, puh. 040 587 2642

sähköpostit etunimi.sukunimi@rakennusteollisuus.fi

<http://www.rakennusteollisuus.fi/Ajankohtaista/Tiedotteet1/2019/rakennusteollisuus-laatii-tiekartan-vahahiiliseen-rakentamiseen/>

Ohjausryhmä

Ulla Leveelahti, Finnsementti Oy
Jyrki Kesti, Ruukki Construction Oy
Ilari Aho, Uponor Oy (alustava yhteydenotto)
Markus Suomi, NCC Suomi Oy
Tuomo Joutsenoja, Kreate
Pia Gramen, Kiinteistöyönantajat ry
Mikko Somersalmi, RAKLI
Teppo Lehtinen, Ympäristöministeriö (varalla Harri Hakaste ja Matti Kuittinen)
Pekka Petäjäniemi, Väylä
Helena Soimakallio, Teknologiateollisuus (SKOL)
Pekka Vuorinen, Rakennusteollisuus RT ry
Juha Laurila, INFRA ry
Juhani Hyvärinen, TALTEKA ry
Aila Janatuinen, Puutuoteteollisuus ry
Juha Luhanka, Rakennustuoteteollisuus RTT ry (koordinaattori)

Gaia Consulting Oy (konsultti):

Tuomas Raivio
Anna Laine
Pekka Pokela

Ohjausryhmän kokoukset:

- 25.11.2019
- 13.1.2020
tulossa
- 26.2.2020
- 23.3.2020
- 20.4.2020